



Styet i Klp Skadeforsikring AS  
Postboks 400 Sentrum  
0103 OSLO

VÅR REFERANSE  
21/10650

DERES REFERANSE

DATO  
12.09.2022

## Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i KLP Skadeforsikring AS (KLP Skade) 29. og 30. november 2021. Temaet for tilsynet var foretakets system for styring og kontroll, samt risikonivå og kapitalisering.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 22. mars 2022 og styrets svar mottatt 6. mai 2022.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

### 1. FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

#### Beregning av solvenskapitalkrav ved bruk av standardmetoden

Finanstilsynet registrerte at foretaket i sin ORSA hadde gjort justeringer i standardmetoden ved beregning av kumule/brannrisiko. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det ikke er anledning til å gjøre denne type justeringer ved bruk av standardmetoden til beregning av solvenskapitalkravet.

Videre viste Finanstilsynet til at det i en styreprotokoll fremgikk at Finanstilsynet var informert om justeringen i standardmetoden. Finanstilsynet kunne ikke se å ha mottatt noen henvendelse om dette og påpekte at omtale i ORSA ikke kan anses som tilstrekkelig i denne sammenheng.

Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket har innrettet seg etter Finanstilsynets bemerkninger, og har foretatt endringer slik at foretakets beregninger er i tråd med regelverket.

### 2. FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

#### 2.1 Overordnet styring og kontroll

##### 2.1.1 Strategi og overordnede retningslinjer

#### Risikostrategi mv.

Finanstilsynet vurderte at foretakets strategidokument bærer preg av å være et saksfremlegg på et styremøte. Målene var, etter Finanstilsynets forståelse, ettårige finansielle mål, samt mål knyttet til omdømme. Målene i dokumentet "Retningslinjer for risikostyring" er konsernets mål. Disse fremstod for Finanstilsynet som svært overordnet og uten tydelige rammer. Videre var de ikke

knyttet opp til KLP Skades uttalte strategiske mål. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om det var en klar sammenheng mellom de styrende dokumentene. Det var videre uklart for Finanstilsynet på hvilken måte styret har deltatt i strategiprosessen med å definere risikoappetitt og risikotoleranse-grenser. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for styrets behandling av foretakets overordnede strategi og arbeidet med å sikre helhetlig risikostyring. Finanstilsynet ba styret redegjøre for strategiprosessen, herunder hvordan strategiprosessen er koblet mot foretakets ORSA-prosess.

Styret viser i sitt svar til at overordnet forretningsstrategi har stått fast gjennom mange år. Styret fastsetter rammer for risikostyringen i "Retningslinje for Risikostyring". Her defineres de vesentligste risikokategoriene, foretakets risikovilje og det legges føringer for hvilke retningslinjer som følger opp overordnede mål og rammer. Finanstilsynet registrerer at styret oppfatter at det er god sammenheng mellom foretakets overordnede risikovilje og de enkelte strategielementene, men vil i det videre strategiarbeidet knytte overordnede risikorammer tettere opp til de enkelte risikoområdene i sin behandling, og påse at disse er utarbeidet i henhold til styrets vedtatte risikovilje. Dette inkluderer revisjon av foretakets ORSA-prosess. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

#### Generelt om konsernretningslinjer og tilpasning til foretakets virksomhet

Styrende dokumenter som fastsetter rammer eller prinsipper for hvordan virksomheten skal drives i et konsern, må vedtas som egne styrende dokumenter i relevante datterforetak. Styret og ledelsen i datterforetaket har et selvstendig ansvar for å vurdere om retningslinjene må tilpasses virksomheten i foretaket.

Finanstilsynet registrerte at de fleste av foretakets retningslinjer var konsernretningslinjer. Det fremkom ikke tydelig av disse retningslinjene hvilket styre som hadde godkjent dem. Finanstilsynet registrerte imidlertid fra styrereferatene at retningslinjene var vedtatt av styret i KLP Skade. Finanstilsynet kunne ikke se at retningslinjene var tilpasset KLP Skades virksomhet og heller ikke at styret hadde gjort en vurdering av om retningslinjene burde tilpasses foretakets virksomhet.

Det fremkommer av styret svar at det har vurdert at konsernretningslinjene er tilpasset foretakets drift, men styret er enig i at dette ikke alltid fremkommer klart av dokumentene. Finanstilsynet tar til etterretning at styret ved neste revisjon vil påse at det tydelig fremkommer at dette er foretakets egne retningslinjer. Finanstilsynet legger til grunn at styret vurderer om retningslinjene ytterligere bør tilpasses foretakets virksomhet.

#### *Instrukser for uavhengige kontrollfunksjoner*

Finanstilsynet registrerte at styreleder i KLP Skade stod som ansvarlig for instruksene til de uavhengige kontrollfunksjonene. Etter Finanstilsynets oppfatning bør daglig leder være ansvarlig for funksjonenes instruks.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret deler Finanstilsynets oppfatning og vil påse at ansvaret endres ved neste revisjon av instruksene.

### *Retningslinjer for interessekonflikter*

Finanstilsynet forventer at det er utarbeidet retningslinjer for identifisering, vurdering og håndtering av interessekonflikter. Mulige interessekonflikter bør vurderes jevnlig. Finanstilsynet ba styret redegjøre for foretakets etablerte retningslinjer for interessekonflikter.

Det følger av styrets svar at KLP Skade ikke har vedtatt egne retningslinjer for identifisering, vurdering og håndtering av interessekonflikter. Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket vil utarbeide egne retningslinjer for håndtering av interessekonflikter.

### 2.1.2 Organisering og ansvarsforhold

#### Uavhengige kontrollfunksjoner

Etter Finanstilsynets oppfatning bør kontrollfunksjonene (andrelinje) rendyrkes for å sikre tilstrekkelig uavhengighet fra utøvende funksjoner (førstelinde). Beste praksis er at leder av den enkelte kontrollfunksjon organisatorisk bør være direkte underlagt daglig leder. Lederen av den enkelte funksjon bør uansett organisering ha rett og plikt til å rapportere direkte til daglig leder og styret.

KLP Skade har utkontraktert risikostyringsfunksjonen og aktuarfunksjonen til morforetaket (KLP). Finanstilsynet registrerte at det ikke var presisert i utkontrakteringsavtalen hvor mye tid de ansvarlige for funksjonene skulle bruke på sine oppgaver.

Finanstilsynet tar til etterretning fra styrets svar at det i avtalen vil presiseres hvor mye tid de ansvarlige for funksjonene skal bruke på sine oppgaver.

Utøvelsen av oppgavene til risikostyringsfunksjonen og aktuarfunksjonen ble gjennomført av en ansatt i KLPs Seksjon for Risikoanalyse og Kontroll. Finanstilsynet oppfattet at leder for KLPs og konsernets risikostyringsfunksjon også ble vurdert å være leder av risikostyringsfunksjonen i KLP Skade, og at leder for KLPs og konsernets aktuarfunksjon også ble vurdert å være leder av aktuarfunksjonen i KLP Skade. Finanstilsynet la til grunn at vedkommende som utøver oppgavene også er faktisk leder av begge funksjonene.

Finanstilsynet merket seg at utøver av funksjonene i KLP Skade også utførte førstelindeoppgaver i KLP og konsernet. Finanstilsynet ba styret redegjøre for KLP Skades organisering av funksjonene og vurderingene som var gjort av mulige interessekonflikter, herunder ved utkontrakteringen til KLP.

Det følger av styrets svar at medarbeideren som opptrer i rollen som risikostyringsfunksjon og aktuarfunksjon i KLP skade, utfører både førstelinde- og andrelindeoppgaver for morforetaket. Finanstilsynet registrerer at styret har gått igjennom oppgavene og er av den oppfatning at førstelindeoppgavene for morforetaket og andrelindeoppgavene for foretaket ikke medfører noen direkte interessekonflikt, men at styret vurderer at ressursallokeringen mellom morforetaket og KLP Skade medfører interessekonflikter. Finanstilsynet tar til etterretning at dette vil hensyntas i ny retningslinje for interessekonflikter samt i oppgavebeskrivelse for funksjonene. Styret opplyser at det vil allokeres flere ressurser til risikostyring og aktuarfunksjonen i KLP Skade, og vurderer at dette vil redusere risiko for interessekonflikter.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at de uavhengige kontrollfunksjonenes ressurser må være tilpasset foretakets størrelse og kompleksitet. Finanstilsynet kunne ikke se at styret jevnlig hadde vurdert om kontrollfunksjonenes ressurser er tilstrekkelige, og ba om styrets vurdering.

Finanstilsynet registrerer at styret vurderer at ressursbruken for KLP Skade oppleves som knapp for utførelse av to andrelinjefunksjoner, og derfor vil bli utvidet til en hel stilling. Finanstilsynet tar til etterretning at styret er enig i at det er et behov for å gjøre ytterligere kontroller, spesielt på investeringssiden.

### 2.1.3 Måling av risiko

#### Klimarisiko

Finanstilsynet forventer at foretaket vurderer klimarisiko som en integrert del av systemet for risikostyring. Foretaket bør vurdere hvordan klimarisiko, både fysisk risiko og overgangsrisiko, påvirker virksomheten.

Finanstilsynet registrerte at foretaket i 2021 hadde satt i gang et forprosjekt med mandat til å kartlegge og vurdere KLP Skades håndtering av klimarisiko. Finanstilsynet registrerte at forprosjektet resulterte i en rekke anbefalinger, og ba i foreløpig rapport styret redegjøre for status for dette arbeidet. Videre ba Finanstilsynet styret redegjøre for hvordan foretaket hensyntar klimarisiko i strategisk planlegging, produktutvikling, prising og risikostyring.

Det fremkommer av styrets svar at vurderingen som ble gjort ga overordnet innsikt i hvilke klimarisikoer foretaket står overfor og vil være grunnlag for en videre detaljering framover. En av konklusjonene i arbeidet var et behov for å tilføre foretaket mer kompetanse og kapasitet knyttet til området klima og bærekraft. Finanstilsynet registrerer at det derfor er rekruttert en ny fagsjef for dette området. Styret fremhever at arbeidet med klima og bærekraft står høyt på den strategiske dagsorden i foretaket og i styret. Dette inkluderer både fokus på klimarisikoer som vil påvirke foretakets risikostyring, og på de muligheter klima- og bærekrafts fokus gir for foretaket. Finanstilsynet registrerer at klimarisiko så langt ikke har vært sentralt i produktutvikling og prising, men at foretaket opplyser at det følger tett med på utviklingen av klimarelaterte skader for å sikre at det gjøres eventuelle justeringer i prising ved behov. Styret opplyser at det gjøres løpende vurderinger av i hvilken grad klimarelaterte skader utfordrer foretakets målsetninger. Finanstilsynet tar til etterretning at det i foretakets plan for ORSA 2022 legges opp til å beskrive et klimascenario. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket løpende utvikler sine klimascenarier og sitt system for styring og kontroll med klimarisiko.

#### Risikovurdering og risikoklassifisering knyttet til hvitvasking

Foretakets risikovurdering legger til grunn en fremgangsmåte for hvordan foretaket skal kartlegge og klassifisere virksomhetens risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. For å etablere en meningsfull risikoskala bør det fremgå hvilke vurderinger av konsekvenser og sannsynligheter som ligger til grunn for de ulike nivåene av skalaen. Det var uklart for Finanstilsynet hvilke vurderinger som lå til grunn for foretakets risikoskala.

Det fulgte av foretakets risikovurdering at "*risikovurderingen tar utgangspunkt i den iboende risiko*", uten at disse var nærmere beskrevet. Finanstilsynet forventer at foretaket gjennomgående identifiserer denne iboende risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering på hvert enkelt område. Videre skal foretaket beskrive kontrollmiljøet, eller forhold ved foretaket, som eventuelt bidrar til å

redusere hver enkelt risiko. Basert på denne vurderingen skal foretaket komme frem til hvilken resterende risiko som finnes innenfor hvert enkelt område.

Finanstilsynet påpekte at risikovurderingen danner grunnlaget for foretakets risikoklassifisering av kunder, med etterfølgende og tilpassede kundetiltak for det risikonivået kunden klassifiseres til. Dersom risikovurderingen ikke på en tilfredsstillende måte eller med riktig nivå identifiserer og vurderer de iboende risikoer foretaket er utsatt for, og skal ha kontroller for å redusere, vil påfølgende risikoklassifisering av kundemassen utføres på feil og/eller mangelfullt grunnlag. Dette medfører at kundemassen ikke fordeles etter korrekt risiko, som igjen medfører at for få kunder vil klassifiseres å inneha høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Som konsekvens vil ikke foretaket gjennomføre forsterkede kundetiltak for kunder med forhøyet risiko.

Det var Finanstilsynets vurdering at foretakets metodikk med få identifiserte høyrisikobrancher i kombinasjon med at foretaket ikke har noen identifiserte høyrisikoprodukter, samlet ville gjøre det vanskelig å påvirke kundens risikoscore tilstrekkelig til å kunne oppnå høyt risikonivå for hvitvasking og terrorfinansiering. Basert på dette mente Finanstilsynet at foretakets metodikk for scoring av risiko var mangelfull.

Det fremgår av styrets svar at det i 2021 ble besluttet at rapporteringspliktige selskaper i KLP konsernet skulle ta i bruk en ny felles mal for å gjennomføre virksomhetsinnrettet risikovurdering. Den nye konsernmalen inneholdt både en risikovurdering av hvitvasking og terrorfinansiering, i tillegg til en beskrivelse av internkontroll- og etterlevelses tiltak. Rapporten ble omfattende, og styret ser i ettertid at kompleksiteten og omfanget av informasjon gjorde at dokumentasjonen av de vurderingene som ble gjort av risikoområder hvor foretaket kan bli utsatt for hvitvasking og terrorfinansiering, fremstår som uklar. Beskrivelser av tiltak og vurdering av restrisiko ble ikke godt nok ivaretatt ved konvertering til den nye malen. Finanstilsynet registrerer at styret for 2022 vil påse at foretaket oppdaterer risikovurderingen for hvitvasking og terrorfinansiering slik at rapporten spisses til kun å vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. Selv om metodikken som ble benyttet i 2021 ikke i tilstrekkelig grad synliggjorde risikoelementene, mener styret at foretaket har fokus på hvitvaskingsrisiko, og har oversikt over høyrisikobrancher og produkter i egen virksomhet, og har gjort tiltak for å redusere risikoen. Men styret sier seg enig i at dette ikke fremkom godt nok i rapporten fra 2021. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning og legger til grunn at ny iboende risiko, risikoreducerende elementer og restrisiko vil fremgå av oppdatert risikovurdering.

### *Produktrisiko*

Foretaket lister i risikovurderingen opp alle produkter som tilbys private og juridiske personer. Det fremgår av listen at samtlige produkter klassifiseres under risikoklasse 1, som er den laveste risikoen. Foretaket beskriver produktrisikoen samlet sett som lav *"da produktenes egnethet for å kunne bli benyttet til hvitvasking og terrorfinansiering er begrenset da en utbetaling forutsetter en skade som gir rett til utbetaling, som gjør produktene mindre attraktiv for hvitvaskingsformål"*.

For produkter som tilbys privatpersoner har foretaket oppgitt samme beskrivelse av risiko for hvitvasking for samtlige produkter. Det fremgår at *"produktene ansees som lite egnet til hvitvasking og terrorfinansiering"*. Foretaket har ikke begrunnet vurderingene- som ligger til grunn for konklusjonen om at produktene er lite egnet for hvitvasking og terrorfinansiering.

For produkter som tilbys juridiske personer, har foretaket oppgitt en noe nærmere beskrivelse av risiko for hvitvasking for enkelte produkter. For produktene eiendom og motor har foretaket kun oppgitt "lav sannsynlighet" under beskrivelsen av risikoen, uten nærmere angivelsen av bakgrunnen for vurderingen.

Finanstilsynet vurderte at risikovurderingen ikke tilfredsstillende beskriver og vurderer foretakets produktrisiko ved egen virksomhet. Videre vurderte Finanstilsynets at flere av foretakets produkter ansees å ha forhøyet risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, og ba om styrets kommentar.

Styret mener at risikovurderingen, slik denne er dokumentert fra 2021, alene ikke gjenspeiler det fokus som foretaket har hatt og har på etterlevelse av hvitvaskingsregelverket over tid, på kartlegging av risiko i egen virksomhet og på risikoreduserende tiltak. Styret fremhever at det siden 2018 har blitt jobbet systematisk med aktiviteter knyttet til risikoavdekking, og risikoreduserende tiltak. Styret opplyser at dette har blitt operasjonalisert gjennom risikoreduserende tiltak i tegningsregler og interne rutiner. Risikovurderingen fra 2021 ble utformet i en ny felles konsernmal, som rapporteringspliktige foretak i KLP skulle benytte. Finanstilsynet registrerer at styret fremhever at malen var ny for foretaket, og at foretaket i etterkant har konkludert at den ikke godt nok beskrev de konkrete risikoene i foretakets virksomhet. Styret påpeker at dokumentasjonen derfor gir en for generell beskrivelse av iboende risiko, uten henvisning til de allerede implementerte risikoreduserende tiltak og restrisiko i foretakets aktiviteter.

Finanstilsynet legger til grunn at styret påser at den planlagte oppdateringen av risikovurderingen hensyntar Finanstilsynets anmerkninger.

### *Bransjerisiko*

Foretaket hadde per 30. desember 2020 mange kunder i bransjer som anses å inneha høyere risiko for hvitvasking og terrorfinansiering i henhold til nasjonale risikovurderinger. Finanstilsynet tolket risikovurderingen slik at foretaket konkluderte med at risikoen i KLP Skades kundeportefølje var lav, og dermed at foretaket oppfatter at egen kundeportefølje har lavere risiko enn bransjen generelt. Foretaket har ikke opplyst hvilke vurderinger som ligger til grunn for konklusjonen om at egen kundeportefølje har lavere risiko for hvitvasking enn resten av bransjen.

Finanstilsynet understreker at dersom en bransjevurdering ikke sammenfaller med andre autoritative kilder, må foretaket dokumentere vurderingen som ligger til grunn for denne konklusjonen. Etter Finanstilsynets forståelse hadde foretaket ikke gjort et utvalg av bransjerisiko basert på en slik vurdering.

Det fremgår av styrets svar at foretaket er kjent med at foretaket i risikovurderingen for 2021 har gjort egne vurderinger av virksomheter i bransjer som vurderes til å ha en høyere risiko i nasjonale risikovurderinger. Styret opplyser at det ble gjort en gjennomgang av virksomheter generelt, og spesifikt relatert til bransjer med høyere risiko, som eiendom, bygg og anlegg, transport og fiske. Det fremgår av styrets svar at kundeengasjementene ble gjennomgått og styret beskriver bakgrunnen for hvorfor risikoen ble vurdert til å være lavere enn i autoritative kilder innenfor de ulike bransjeeksponeringene. Samlet sett vurderer styret at foretakets risikovurdering er tilfredsstillende. Styret tar likevel til etterretning at foretakets begrunnelse for vurdering av risikoen i egen virksomhet ikke ble tydelig nok kommunisert i rapporten fra 2021, og vil sikret at dette kommer tydeligere frem i den virksomhetsinnrettede risikovurderingen som skal behandles i 2022.

Finanstilsynet legger til grunn at foretaket oppdaterer risikovurderingen til å reflektere vurderingene som er gjort. Videre legger Finanstilsynet til grunn at foretaket skiller mellom tegningsretningslinjer som er ment å håndtere henholdsvis forsikringsrisiko og risiko for hvitvasking.

#### 2.1.4 Uavhengig kontroll – tredjelinje funksjoner

##### Internrevisjon

Av oversendt dokumentasjon fremgikk det at internrevisor hadde gjennomført få prosjekter og at det var lenge siden en rekke vesentlige risikoområder ble evaluert. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om alle foretakets vesentlige risikoområder jevnlig ble dekket i revisjonssyklusen.

Finanstilsynet registrerer at styret i sitt tilsvaret tar Finanstilsynets merknad til etterretning, og vil øke antall revisjoner slik at det ikke blir så lenge mellom hver gang vesentlige risikoområder blir evaluert.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport også på innholdet og konklusjonene av revisjonsgjennomgangen for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket fra 2021. Revisjonen omfattet ikke kontroll av faktisk etterlevelse av regelverket til tross for at det er lenge siden regelverket trådte i kraft. Internrevisjonen konkluderer med at etterlevelse av hvitvaskingsregelverket i KLP Skade var tilfredsstillende og hadde få anbefalinger. Finanstilsynet delte ikke dette synet. Særlig ble foretakets risikovurdering ansett å ha vesentlige svakheter, samt at foretaket selv hadde avdekket omfattende mangler som hindrer etterlevelse av regelverket.

Det følger av styrets svar at det ser ut til at tittelen på revisjonen «Etterlevelse av hvitvaskingsregelverket» kan være misvisende da prosjektet ikke omfattet kontroll av faktisk etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Fokus for revisjonen var å se om det var etablert en tilfredsstillende styring og kontroll på hvitvaskingsområdet, og om det var etablert kontroller som skal sikre etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at faktisk testing av etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket vil bli satt på neste års revisjonsplan. Styret tar til etterretning at internrevisjonen burde ha vært mer kritisk i vurderingen av virksomhetsrettet risikovurdering. Styret fremhever at før revisjonen hadde startet hadde foretaket selv identifisert svakheter med risikoklassifisering i konsernets CRM system, og at det var en plan for utbedring med frister. Styret vurderte planen for utbedring som god, men ser etter Finanstilsynets påpeking at rapportens konklusjon burde vært basert på faktisk status på revisjonstidspunktet.

## **2.2 Forsikringsområdet**

### 2.2.1 Strategi og overordnede retningslinjer

#### Om opplysningsplikt til kunde ved salg av uførepensjonsprodukter

KLP Skade selger uførepensjonsdekninger til privatmarkedet, herunder i produktet barneforsikring og uførepensjon individuell personforsikring. Det er inngått en avtale med KLP om overføring av risikoen etter fem år. Finanstilsynet registrerte at dette er nevnt i forsikringsvilkårene til kunden.

Finanstilsynet forstod det slik at kundenes rett til pensjonsregulering bortfaller de første fem årene når de er forsikret i skadeforsikringsforetaket. Dette kan være økonomisk ugunstig for kunden, og

Finanstilsynet forutsetter at den manglende pensjonsreguleringen kommer klart frem av informasjonen som gis til kunden ved tegning av produktet.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret er enig i at det er rimelig å informere kunden om hvilke regler som gjelder for pensjonsregulering, og at det vil påse at forsikringsdokumentene endres.

\*\*\*

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet. Kopi av tilsynsrapporten bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Runa Kristiane Sæther  
seksjonssjef

Linn T. Jørgensen  
tilsynsrådgiver

*Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.*